

Міністерство освіти і науки України  
Товариство з обмеженою відповідальністю  
«ХАРКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії



Павло ОРЛОВ

«22» квітня 2024 р.

**ПРОГРАМА**

фахового випробування з

**ПРАВА**

для зарахування на перший рік навчання за освітнім рівнем бакалавра

за спеціальністю

**081 «Право»**

(освітньо-професійна програма «Право»)

на основі освітнього рівня бакалавра, магістра

(освітньо-кваліфікаційного ступеня спеціаліста) у 2024 році

Розглянуто та схвалено на засіданні  
Приймальної комісії  
ТОВ «Харківський університет»  
Протокол № 4 від 22.04. 2024 р.

Харків - 2024

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з Права є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем «бакалавра» за спеціальністю 081 Право при прийомі на навчання на основі освітнього рівня бакалавра до ТОВ "Харківський університет" у 2024 році.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

### ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

#### «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА»

##### **Тема 1. Теорія держави і права як наука та навчальна дисципліна**

Поняття та предмет теорії держави і права. Методологія теорії держави і права. Функції теорії держави і права.

##### **Тема 2. Походження держави**

Загальні закономірності виникнення держави. Основні причини та умови виникнення держави. Особливості виникнення держави в різних народів світу.

Концепції походження держави.

##### **Тема 3. Поняття та сутність держави**

Поняття та ознаки держави. Поняття публічної політичної влади. Суверенітет держави як її ключова ознака: поняття, характерні риси, структура та види.

Сутність та соціальне призначення сучасної держави. Типологія держави.

##### **Тема 4. Функції держави**

Поняття, зміст та класифікація функцій держави. Поняття та характеристика внутрішніх функцій сучасної держави. Поняття та характеристика зовнішніх функцій сучасної держави.

Форми та методи здійснення функцій держави.

##### **Тема 5. Форма держави**

Поняття та елементи форми держави.

Форма державного правління: поняття, характерні риси та види. Форма державного устрою: поняття, ознаки та види. Державний режим: поняття, ознаки, види.

Сучасний стан та проблеми форми державного правління, форми державного устрою та державного режиму в Україні.

## **Тема 6. Механізм та апарат держави**

Поняття та структура механізму держави. Поняття, природа, призначення і структура державного апарату. Принципи організації та діяльності державного апарату.

Поняття та ознаки органу держави. Класифікація органів держави. Система державних органів України.

## **Тема 7. Походження та історичний розвиток права**

Основні причини та умови виникнення права. Відносна самостійність історичного процесу виникнення і розвитку права та його етапи. Первісне право та його форми.

## **Тема 8. Поняття, сутність та цінність права**

Загальна характеристика основних теорій права та підходів до праворозуміння. Поняття та сутнісні ознаки права.

Сутність та цінність права та їх аспекти (виміри). Поняття, ознаки та види функцій права.

Співвідношення права та інших соціальних явищ (держави, політика, економіка). Відносна самостійність сучасного права.

## **Тема 9. Право і людина. Правовий статус особи**

Людина як правова істота. Правовий зв'язок особи та держави. Поняття, суть та види правового статусу особи. Структура правового статусу особи.

Поняття, характерні риси та види прав людини. Класифікація прав і свобод людини. Поняття і види обов'язків людини та громадянина.

Гарантії прав і свобод людини та громадянина. Міжнародно-правове регулювання прав людини.

## **Тема 10. Право і суспільство. Громадянське суспільство**

Суспільство, його інститути та право. Поняття, структура та суть громадянського суспільства. Співвідношення держави і громадянського суспільства. Стан та перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні.

## **Тема 11. Правова держава та верховенство права**

Поняття та ознаки правової держави. Принципи правової держави. Напрямки формування правової держави в Україні.

Концепції правової держави і верховенства права: відмінність і спільні риси. Поняття, зміст та структура верховенства права.

## **Тема 12. Правове регулювання. Механізм правового регулювання**

Поняття та ознаки правового регулювання. Предмет правового регулювання. Сфера, основні напрямки і межі правового регулювання. Засоби

правового регулювання: поняття і види. Способи правового регулювання. Методи правового регулювання. Типи і види правового регулювання.

Поняття, характерні риси та структура механізму правового регулювання. Стадії механізму правового регулювання.

### **Тема 13. Законність і правопорядок**

Поняття, функції, принципи та гарантії законності. Поняття, функції, структура та принципи правопорядку. Співвідношення права, законності і правопорядку.

### **Тема 14. Правосвідомість і правова культура**

Поняття, структура та функції правосвідомості. Поняття, зміст, функції та види правової культури. Поняття, зміст, структура правової культури суспільства.

Поняття та види деформацій правосвідомості. Правовий нігілізм: поняття, джерела, причини, форми прояву та шляхи подолання.

Правове виховання: поняття, мета, принципи, функції та форми.

### **Тема 15. Принципи права**

Поняття, суть, значення та класифікація принципів права. Загальні (основоположні) принципи права. Галузеві, міжгалузеві принципи права та принципи інститутів права. Загальна характеристика принципів права, закріплених в Конституції України.

### **Тема 16. Норма права**

Поняття та ознаки норми права. Відмінність правових норм від інших соціальних норм. Структура норми права. Класифікація елементів норми права. Класифікація правових норм. Нетипові норми права: поняття, види.

Форми (способи) викладу правових норм.

### **Тема 17. Джерела права**

Поняття джерела права. Класифікація формально-юридичних джерел права. Основні види джерел права в сучасних державах.

Правовий звичай: поняття, ознаки, види. Правовий прецедент та сфера його застосування. Нормативно-правовий договір: поняття, ознаки, види.

Формально-юридичні джерела права в сучасній Україні.

### **Тема 18. Нормативно-правовий акт як джерело права**

Поняття та ознаки нормативно-правового акту. Класифікація нормативно-правових актів. Система нормативно-правових актів в Україні. Поняття та ознаки закону. Структура закону. Класифікація законів. Поняття, юридична природа та види підзаконних нормативно-правових актів.

Дія нормативно-правових актів в часі. Дія нормативно-правових актів в просторі. Дія нормативно-правових актів за колом осіб.

## **Тема 19. Правотворчість**

Поняття, ознаки та функції правотворчості. Принципи правотворчості сучасних демократичних держав. Види та форми правотворчості. Стадії правотворчості. Порядок прийняття законів в Україні.

## **Тема 20. Система права**

Поняття, характерні риси та структура системи права. Поняття та ознаки галузі права. Приватне і публічне право. Критерії розмежування галузей права. Класифікація галузей права. Інститут права: поняття, ознаки та види.

## **Тема 21. Система законодавства. Систематизація нормативно-правових актів**

Поняття, ознаки та структура системи законодавства. Співвідношення системи права і системи законодавства.

Поняття, мета та форми систематизації нормативно-правових актів. Інкорпорація законодавства: поняття, особливості, різновиди. Кодифікація законодавства: поняття, особливості, різновиди. Консолідація законодавства. Облік нормативно-правових актів.

## **Тема 22. Правовідносини**

Поняття, ознаки та суть правовідносин. Класифікація правовідносин.

Склад (структура) правовідносин. Суб'єкти правовідносин: поняття, ознаки, види. Об'єкти правовідносин: поняття, ознаки, види. Юридичний зміст правовідносин. Суб'єктивне право: поняття, зміст, структура. Юридичний обов'язок: поняття, зміст, структура.

Поняття, характерні риси та класифікація юридичних фактів.

## **Тема 23. Тлумачення правових норм**

Поняття, мета, значення, необхідність та функції тлумачення правових норм. Види тлумачення правових норм. Способи (прийоми) тлумачення правових норм.

## **Тема 24. Реалізація правових норм. Застосування правових норм**

Поняття, значення та основні форми реалізації правових норм.

Поняття, значення та підстави (необхідність) застосування правових норм. Принципи та вимоги застосування правових норм. Стадії застосування правових норм.

Поняття, ознаки та види актів застосування правових норм.

Прогалини в праві та способи їх усунення і подолання. Поняття, види та способи вирішення юридичних колізій.

## **Тема 25. Юридична діяльність. Юридична практика. Юридичний процес**

Поняття, ознаки та структура юридичної діяльності. Поняття, функції, структура та види юридичної практики.

Поняття, ознаки та суть юридичного процесу. Види юридичного процесу. Стадії юридичного процесу. Принципи юридичного процесу.

### **Тема 26. Юридична техніка**

Поняття та засоби юридичної техніки. Види юридичної техніки.

Поняття і функції правотворчої техніки. Структура правотворчої техніки. Прийоми і правила правотворчої техніки. Засоби правотворчої техніки.

### **Тема 27. Правова поведінка. Правопорушення**

Поняття, ознаки, склад та види правової поведінки та правомірної поведінки. Поняття, ознаки та види неправомірної поведінки. Об'єктивно протиправні діяння і зловживання правом.

Поняття, ознаки та види правопорушень. Причини та умови правопорушень і шляхи їх подолання. Поняття та елементи складу правопорушення.

### **Тема 28. Юридична відповідальність**

Поняття, природа, мета та функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності. Підстави юридичної відповідальності. Стадії застосування юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності.

### **Тема 30. Правова система. Основні типи правових систем сучасності**

Поняття, структура та функції правової системи. Типологія правових систем світу: поняття, критерії.

Становлення і розвиток правової системи України. Характерні риси та місце правової системи України в сучасному світі.

Романо-германський тип правової системи. Англо-американський тип правової системи. Змішаний тип правової системи. Правові системи традиційного типу. Релігійні правові системи.

## **ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Загальна теорія права: підручник / [О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський та ін.]; за ред. О. В. Петришина. Харків. Право. 2020. 568 с.

2. Загальна теорія держави і права: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [М. В. Цвік та ін.]; За ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право. 2011. 584 с.

3. Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Копиленко О. Л., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. К.: Юрінком Інтер. 2008. 688 с.

4. Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права: Підручник. К.: Ун-т «Україна». 2014. 561 с.

5. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: Навч. посібник. Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Вид. 10-е, доповнене. Л.: Край. 2008. 220 с.

6. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. Київ: Алерта. 2021. 528 с.

7. Теорія держави і права: підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В.С. Смородинський та ін.; за ред. О. В. Петришина. Х.: Право. 2015. 368 с.

8. Теорія держави та права України: підручник для курсантів та студентів вищих навч. закл. / О. М. Бандурка, М. Ю. Бурдін, О. М. Головка та ін.; МВС України. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Майдан. 2018. 436 с.

9. Теорія держави і права: підручник / В. М. Марчук, Л. В. Ніколаєва, Т. О. Гуржій та ін.; за заг. ред. Л. В. Ніколаєвої, Т. О. Гуржія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2019. 424 с.

## **ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ**

### **«КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»**

#### **Тема 1. Конституційне право – провідна галузь національного права України**

Конституційне право як галузь права. Поняття, предмет та методи конституційного права України. Загальна характеристика конституційно-правових норм. Принципи конституційного права України.

#### **Тема 2. Джерела конституційного права України**

Сутність, зміст та форми джерел конституційного права. Критерії класифікації джерел галузі конституційного права України.

Види джерел конституційного права України та інші нормативно-правові акти конституційного права України. Міжнародні договори в конституційному праві.

#### **Тема 3. Конституційно-правові відносини та їх загальна характеристика**

Визначення поняття та складу конституційно-правових відносин. Суб'єкти конституційно-правових відносин в Україні. Об'єкти конституційно-правових відносин в Україні.

Характеристика юридичних фактів як підстав виникнення, зміни та припинення конституційно-правових відносин.

#### **Тема 4. Конституція - Основний Закон України**

Поняття про конституцію, її функції та властивості. Поняття, структура та ознаки конституціоналізму. Форма і структура конституцій, класифікація конституцій. Прийняття та зміна конституцій. Правова охорона Конституції України.

#### **Тема 5. Загальні засади конституційного ладу в Україні**

Поняття, суть, ознаки та гарантії конституційного ладу України. Поняття та принципи державного ладу України. Механізм та основні функції Української держави.

### **Тема 6. Загальні засади конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні, правовий статус іноземців та осіб без громадянства**

Поняття, структура, види та принципи конституційно-правового статусу людини і громадянина.

Поняття і види конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні. Особисті права та свободи людини і громадянина в Україні. Політичні права і свободи громадян України. Соціальні, економічні та культурні права і свободи людини та громадянина. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні. Обмеження конституційних прав та свобод людини і громадянина в Україні.

Поняття громадянства і належність до громадянства України. Принципи громадянства України. Порядок набуття та припинення громадянства України. Конституційно-правовий статус іноземців, осіб без громадянства, біженців, осіб які потребують додаткового або тимчасового захисту, закордонних українців та іммігрантів в Україні.

### **Тема 7. Конституційно-правове регулювання виборів в Україні**

Загальна характеристика основних принципів виборів в Україні. Поняття, соціальні функції та види виборів. Поняття та принципи виборчого права. Поняття та види виборчих систем. Виборчий процес та його етапи.

Правова регламентація порядку організації та проведення виборів народних депутатів в Україні. Правова регламентація порядку організації та проведення виборів Президента України. Відповідальність за порушення виборчого законодавства.

Поняття та види референдумів. Принципи і порядок проведення референдумів.

### **Тема 8. Законодавча влада в Україні**

Основні функції Верховної Ради України. Повноваження Верховної Ради України.

Загальна характеристика складу та структура Верховної Ради України. Організаційно-правові засади діяльності Верховної Ради України. Законодавчий процес та інші парламентські процедури.

Конституційно-правовий статус апарату Верховної Ради України.

### **Тема 9. Конституційно-правовий статус народного депутата України**

Права народного депутата України у Верховній Раді України. Процедура обрання та дострокового припинення повноважень народного депутата України. Основні гарантії діяльності депутата в Україні.

### **Тема 10. Конституційно-правовий статус Президента України**



Порядок обрання Президента України. Функції і повноваження Президента України. Підстави дострокового припинення повноважень Президента України. Процедура імпічменту Президента України за діючим чинним законодавством. Акти Президента України.

Конституційний статус Ради національної безпеки та оборони України як координаційного органу при Президенті України.

### **Тема 11. Виконавча влада в Україні**

Поняття виконавчої влади та система її органів. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України. Конституційно-правовий статус міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. Конституційно-правовий статус центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій на сучасному етапі.

### **Тема 12. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні**

Поняття, система та основні принципи місцевого самоврядування України.

Сільські, селищні, міські Ради – органи місцевого самоврядування. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування (порядок утворення, структура, компетенція, форми діяльності). Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування.

Депутат місцевої ради. Сільський, селищний та міський голова. Виконавчі комітети сільських, селищних та міських Рад (порядок утворення, структура, повноваження).

Гарантії місцевого самоврядування. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

### **Тема 13. Судова влада та прокуратура в Україні. Конституційний суд України**

Засади здійснення правосуддя в Україні. Участь професійних суддів та присяжних у здійсненні правосуддя. Призначення і обрання суддів.

Конституційно-правовий статус Вищої ради правосуддя.

Конституційно-правовий статус суддів. Порядок призначення і обрання суддів. Права та обов'язки суддів. Гарантії незалежності суддів. Відповідальність суддів.

Місце, підпорядкування та роль органів прокуратури в системі органів державної влади в Україні. Система прокуратури України. Порядок зайняття посади прокурора та порядок звільнення прокурора з посади. Завдання, функції, загальні засади діяльності прокуратури України.

Склад і порядок формування Конституційного Суду України. Юридичні вимоги до кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України. Процедура розгляду справ Конституційним Судом України.

### **Тема 14. Конституційно-правові основи державно-територіального устрою України**

Поняття та зміст державно-територіального устрою. Україна – унітарна держава. Ознаки унітарної держави. Територіальна та національно-територіальна автономії. Автономія в унітарній державі.

Територія держави як об'єкт конституційно-правових відносин. Конституційно-правовий статус кордонів держави. Державна територія України.

## **ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Конституція України. 28.06. 1994. Відомості Верховної ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Актуальні проблеми конституційного права України [текст]: підручник / за заг. ред. проф. Олійника А.Ю. К.: «Центр учбової літератури». 2013. 554 с.

3. Конституційне право України: навч. посібник для підгот. до іспиту за кредитно-модульною сист. навчання]. – 2-е вид., перероб. і доп. / В. О. Боняк, В. А. Завгородній, А. В. Самотуга, Л. А. Філянїна. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2017. 293 с.

4. Конституційне право України: прагматичний курс : навч. посіб. / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан [та ін.] ; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова ; тех. ред. Ю. Д. Батан. Одеса: Юридична література. 2017. 256 с.

5. Конституційне право України: підручник / за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право. 2020. 592 с.

6. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, О.М. Лисенко, А.А. Мелешевич. К.: ВАІТЕ. 2021. 528 с.

7. Науково-практичний коментар Конституції України [текст] практ. посіб./ І. М. Сопілко, Д. О. Беззубов, Ю. В. Корнєєв, О. М. Мельник. К. : «Центр учбової літератури». 2017. 164 с.

8. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 556 с.

9. Тертишник В.М. Конституція України. Науково-практичний коментар. Вид. 2-ге, доповн. і перероб. Київ: Алерта, 2023. 464 с.

## **ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ**

### **«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»**

#### **Тема 1. Адміністративне право як галузь права**

Поняття і сутність предмету адміністративного права – відносин публічного адміністрування. Методи адміністративного права. Принципи адміністративного права. Система адміністративного права: поняття та види адміністративно-правових інститутів, підгалузей, норм.

Адміністративна процедура: поняття та місце в предметі адміністративно-правового регулювання.

## **Тема 2. Управлінська діяльність в системі адміністративно-правового регулювання. Форми та методи публічного управління (адміністрування)**

Поняття публічного управління та його види. Поняття та ознаки публічного адміністрування та публічної адміністрації.

Поняття державного управління у широкому і вузькому розумінні.

Управління публічною службою в Україні. Співвідношення державного управління і виконавчої влади. Державне регулювання і державне управління: співвідношення понять.

Управління в органах державної влади та місцевого самоврядування. Виконавча влада як гілка державної влади та її управлінська спрямованість. Методи державного управління. Форми державного управління. Правові акти державного управління.

Переконання як метод державного управління.

Поняття адміністративного примусу. Класифікація актів адміністративного примусу. Адміністративно-запобіжні заходи. Заходи адміністративного припинення.

## **Тема 3. Адміністративно-правові норми і відносини**

Поняття адміністративно-правової норми. Структура адміністративно-правової норми. Класифікація адміністративно-правових норм (за спрямованістю змісту; за адресатами або суб'єктами; за формою припису; за галузевою належністю; за межею дії; за ступенем спільності; за повнотою викладених велінь; за юридичною силою). Реалізація норм адміністративного права (виконання, використання, додержання, застосування). Вимоги до застосування норм адміністративного права (законність, обґрунтованість, доцільність).

Поняття і особливості адміністративно-правових відносин. Види адміністративних правовідносин.

## **Тема 4. Суб'єкти адміністративного права**

Поняття та види суб'єктів адміністративного права. Фізичні особи як суб'єкти адміністративного права.

Президент України та його повноваження в сфері виконавчої влади.

Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України, центральних органів державної виконавчої влади та місцевих державних адміністрацій.

Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування. Служба в органах місцевого самоврядування.

Підприємства, установи, організації як суб'єкти адміністративного права.

Громадські об'єднання як суб'єкти адміністративного права. Політичні партії як суб'єкти адміністративного права.

## **Тема 5. Забезпечення законності та дотримання дисципліни в публічному адмініструванні. Адміністративно-правові режими**

Законність як метод, принцип та правовий режим в публічному адмініструванні. Способи забезпечення законності в публічному адмініструванні (контроль, адміністративне оскарження, звернення громадян).

Звернення громадян: форми звернень та їх характеристика. Провадження за зверненнями громадян як вид провадження в сфері публічного адміністрування. Електронна петиція.

Дозвільна система (в тому числі ліцензійна діяльність) як основа забезпечення законності в публічному адмініструванні. Дозвільні адміністративні послуги.

Поняття та види адміністративно-правових режимів. Правовий режим воєнного стану: поняття, ознаки, заходи. Правовий режим надзвичайного стану: поняття, ознаки, заходи. Економічні адміністративно-правові режими (вільні економічні зони, спеціальні податкові режими тощо).

## **Тема 6. Публічна служба в Україні**

Поняття та ознаки публічної служби.

Види публічної служби: на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, інша державна служба, патронатна служба в державних органах, служба в органах місцевого самоврядування.

Поняття, особливості та види державної служби.

Поняття і види державних службовців. Права і обов'язки державних службовців. Порядок проходження державної служби. Відповідальність державних службовців.

## **Тема 7. Адміністративна відповідальність та її місце серед інших видів юридичної відповідальності. Поняття та склад адміністративного проступку (правопорушення)**

Поняття і ознаки адміністративної відповідальності. Підстави адміністративної відповідальності. Адміністративна відповідальність неповнолітніх. Адміністративна відповідальність юридичних осіб.

Поняття адміністративного правопорушення (проступку), його ознаки. Юридичний склад адміністративного правопорушення.

## **Тема 8. Провадження у справах про адміністративні правопорушення. Поняття, види та порядок накладення адміністративних стягнень**

Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Порядок провадження у справах про адміністративні правопорушення. Стадії провадження. Суб'єкти провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Постанова по справі про адміністративні правопорушення.

Поняття та мета адміністративного стягнення. Система і види адміністративних стягнень.

Обставини, що обтяжують та пом'якшують відповідальність за адміністративні правопорушення. Накладення адміністративних стягнень.

### **Тема 9. Поняття, види та процедура надання адміністративних послуг**

Поняття та ознаки адміністративних послуг. Підходи до класифікації адміністративних послуг. Реєстр адміністративних послуг. Строки надання та оплата адміністративних послуг.

Забезпечення можливості надання адміністративних послуг та їх законодавче регулювання. Державна політика у сфері надання адміністративних послуг.

Сутність адміністративно-процедурної діяльності. Суб'єкти адміністративно-процедурної діяльності.

### **Тема 10. Правові засади публічного управління економікою та промисловістю**

Правове регулювання управління економікою. Завдання, функції та методи державного управління економікою. Організація управління економікою, державний контроль у сфері економіки.

Організаційно-правові засади управління промисловістю. Система органів управління промисловістю. Державний контроль і нагляд в промисловості.

### **Тема 11. Публічне адміністрування будівництва, житлово-комунального господарства та комунікацій**

Організаційно-правові засади управління будівництвом і житлово-комунальним господарством. Система органів управління будівництвом і житлово-комунальним господарством. Державний контроль у житлово-комунальному господарстві. Адміністративна відповідальність за порушення у сфері будівництва та житлово-комунального господарства.

Організаційно-правові засади управління комунікаціями. Управління транспортом.

### **Тема 12. Публічне управління використанням і охороною природних ресурсів**

Адміністративно-правові засади управління використанням та охороною природних ресурсів. Органи управління використанням і охороною природних ресурсів. Місцеве самоврядування і охорона природних ресурсів. Державний контроль за використанням та охороною природних ресурсів.

### **Тема 13. Публічне управління фінансами**

Адміністративно-правове регулювання у сфері фінансів. Органи управління фінансами.

Публічний фінансовий контроль і аудит: поняття, види, методи.

Управління банківською системою. Роль банків у розвитку економіки держави.

#### **Тема 14. Управління зовнішньоекономічною діяльністю та митною справою, закордонними справами**

Адміністративно-правове регулювання управління зовнішньоекономічною діяльністю. Органи управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Організаційно-правові засади управління митною справою. Митний контроль. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил.

Правові засади управління закордонними справами. Органи управління закордонними справами. Адміністративно-правове регулювання в'їзду в Україну та виїзду за кордон.

#### **Тема 15. Управління національною безпекою, забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях**

Організаційно-правові засади управління національною безпекою. Державний кордон та його охорона. Поняття та види надзвичайних ситуацій. Правові основи забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях. Державна система запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій.

#### **Тема 16. Основи адміністративного процесу**

Поняття адміністративного процесу та його особливості. Форми адміністративного процесу. Ознаки адміністративного процесу.

Поняття та елементи структури адміністративного процесу. Адміністративні провадження, їх стадії.

Поняття та види адміністративних проваджень. Ознаки адміністративного провадження. Провадження у сфері управління, провадження з адміністративного судочинства та адміністративно-деліктні провадження в системі адміністративного процесу.

Стадії адміністративних проваджень, їх характеристика. Адміністративні процедури, їх поняття, ознаки та види.

Адміністративна юрисдикція.

### **ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Адміністративне право України: підручник / В. В. Середа, О. Л. Хитра, Ю. С. Назар, Д. І. Йосифович, Я. М. Когут та ін. ; за заг. ред. Ю. С. Назара. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 680 с.

2. Адміністративне право України: Підручник / за заг ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В.В. Зуй Х.: Право, 2013. 656 с.

3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, О.Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання третє. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 584 с.

4. Бородін І.Л. Адміністративне право України : підручник / І.Л. Бородін. К.: Алерта, 2019. 548 с.

5. Загальне адміністративне право : підручник / [Гриценко І.С., Мельник Р.С., Пухтецька А.А. та інші ]; за заг. ред. І.С. Гриценко. К.: Юрінком Інтер, 2015. 568 с.

6. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

7. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

8. Закон України Про адміністративні послуги від 06.09.2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>

## **ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ**

### **«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»**

#### **Тема 1. Цивільне право як галузь права**

Предмет та метод цивільного права України. Поняття та види майнових відносин, що регулюються цивільним правом. Характеристика особистих немайнових відносин, що регулюються цивільним правом.

Принципи (засади) цивільного права. Зміст принципів справедливості, добросовісності і розумності в цивільному праві. Принцип свободи договору в цивільному праві України. Принцип неприпустимості свавільного втручання у сферу особистого життя людини.

#### **Тема 2. Джерела цивільного права України**

Поняття та система джерел цивільного права України. Поняття і структура цивільного законодавства України. Цивільний кодекс як основне джерело цивільного права. Міжнародні договори, колізійні норми та звичаї як джерела цивільного права.

Прогалини у цивільному законодавстві та способи їхнього подолання. Аналогія закону й аналогія права в цивільно-правових відносинах.

Значення судової практики в удосконаленні, тлумаченні та застосуванні цивільного законодавства.

#### **Тема 3. Поняття, види та зміст цивільних правовідносин**

Поняття та особливості цивільних правовідносин. Елементи цивільних правовідносин: суб'єкти, об'єкти, зміст.

Класифікація цивільних правовідносин: абсолютні та відносні, регулятивні та охоронні, речові та зобов'язальні, майнові та особисті немайнові, корпоративні та виключні правовідносини.

Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин.

#### **Тема 4. Захист цивільних прав та охоронюваних законом інтересів**

Поняття та зміст суб'єктивного права на захист. Підстави виникнення права на захист. Юрисдикційна та неюрисдикційна форми захисту.

Система державних органів, які здійснюють захист цивільних прав та інтересів. Захист цивільних прав та інтересів нотаріусом. Захист цивільних прав судом.

Способи захисту цивільних прав та охоронюваних законом інтересів судом.

Неюрисдикційна форма захисту. Самозахист цивільних прав.

### **Тема 5. Цивільно-правова відповідальність**

Поняття, особливості та функції цивільно-правової відповідальності. Форми цивільно-правової відповідальності. Поняття збитків та їх складові. Неустойка та її види, співвідношення неустойки та збитків. Відшкодування моральної шкоди.

Види цивільно-правової відповідальності. Договірна та недоговірна відповідальність. Часткова, солідарна та субсидіарна відповідальність. Відповідальність в порядку регресу. Повна, обмежена та підвищена (кратна) відповідальність.

Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності. Поняття випадку і непереборної сили, їх цивільно-правове значення.

### **Тема 6. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин**

Ім'я, місце проживання, вік та інші ознаки, що індивідуалізують фізичну особу та їх цивільно-правове значення.

Поняття цивільної правосуб'єктності та її складові. Цивільна правоздатність фізичної особи та її зміст.

Поняття цивільної дієздатності фізичної особи та її види. Зміст окремих різновидів цивільної дієздатності. Підстави, порядок та правові наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Підстави, порядок та правові наслідки визнання фізичної особи недієздатною. Підстави, порядок та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Підстави, порядок та правові наслідки оголошення фізичної особи померлою.

Встановлення та припинення опіки. Права та обов'язки опікуна. Встановлення та припинення піклування. Права та обов'язки піклувальника.

### **Тема 7. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин**

Поняття та ознаки юридичної особи. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права.

Порядок створення, установчі документи та державна реєстрація юридичних осіб. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність юридичної особи. Органи юридичної особи та їх компетенція. Припинення діяльності юридичної особи. Порядок ліквідації юридичної особи. Поняття та форми реорганізації юридичних осіб.

Поняття повного товариства та правовий статус його учасників. Поняття командитного товариства та правовий статус його учасників. Поняття та правовий статус товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю.



Поняття та правовий статус акціонерного товариства. Управління акціонерним товариством.

### **Тема 8. Об'єкти цивільних правовідносин**

Поняття та класифікація об'єктів цивільних правовідносин.

Речі як об'єкти цивільних правовідносин: поняття, види, оборотоздатність. Класифікація речей та її правове значення.

Цінні папери як об'єкти цивільних правовідносин. Цінні папери на пред'явника, ордерні та іменні цінні папери.

Роботи і послуги як об'єкти цивільних правовідносин. Результати інтелектуальної, творчої діяльності як об'єкти цивільних правовідносин.

### **Тема 9. Правочини**

Поняття та види правочинів. Умови дійсності та зміст правочину. Воля і волевиявлення в правочині. Форма правочину, наслідки її недотримання.

Підстави недійсності правочину. Нікчемні та оспорювані (заперечні) правочини. Правові наслідки недійсності правочину.

Правочини з недоліками у формуванні волі. Правочини з дефектами у суб'єктному складі. Фіктивні та удавані правочини.

### **Тема 10. Представництво. Довіреність**

Поняття, юридична природа представництва, склад відносин представництва. Підстави виникнення та види представництва.

Представництво за довіреністю. Поняття та види довіреності, форма довіреності та строк її дії. Припинення представництва за довіреністю.

Представництво без повноважень та його цивільно-правові наслідки. Передоручення. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень.

### **Тема 11. Строки в цивільному праві. Позовна давність**

Поняття, значення, види цивільно-правових строків. Строки виникнення та здійснення цивільних прав. Строки виконання цивільно-правових обов'язків. Строки захисту цивільних прав. Обчислення строків у цивільному праві.

Позовна давність: поняття, види, початок перебігу та закінчення. Зупинення, переривання та поновлення позовної давності. Правові наслідки спливу позовної давності.

### **Тема 12. Поняття, види та захист особистих немайнових прав**

Поняття, ознаки та зміст особистих немайнових прав. Види особистих немайнових прав за Цивільним кодексом України.

Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Право на життя як невід'ємне право фізичної особи. Право на інформацію про стан свого здоров'я та право на таємницю. Право на охорону здоров'я та право на таємницю про стан здоров'я, їх забезпечення та реалізація.

Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Право на ім'я, право на зміну імені та право на використання імені.

Поняття та зміст права на повагу до гідності та честі. Право на захист ділової репутації фізичних та юридичних осіб. Охорона інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок.

Особливості здійснення та захисту особистих немайнових прав. Відшкодування шкоди як спосіб захисту особистих немайнових прав фізичної особи. Спростування недостовірної інформації, право відповідь як способи захисту особистих немайнових прав фізичної особи.

### **Тема 13. Загальні положення про право власності та інші речові права**

Поняття речових прав, їх ознаки та види.

Поняття та види права власності: право приватної власності, право комунальної власності, право державної власності.

Об'єкти, суб'єкти та зміст права власності. Непорушність права власності та тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна.

### **Тема 14. Набуття та припинення права власності**

Поняття та класифікація підстав набуття права власності.

Первинні підстави набуття права власності. Набуття права власності на новостворене майно. Набуття права власності на безхазяйну нерухому річ. Набуття права власності на знахідку та скарб. Набуття права власності на бездоглядну домашню тварину. Набуття права власності за набувальною давністю.

Похідні підстави набуття права власності. Набуття права власності за договором.

Поняття та класифікація підстав припинення права власності. Підстави припинення права власності з волі власника. Відчуження власником належного йому майна як підстава припинення права власності. Відмова власника від права власності.

Припинення права власності особи на майно, яке не може їй належати. Припинення права власності внаслідок знищення майна.

Підстави примусового припинення права власності. Викуп пам'яток культурної спадщини. Реквізиція та конфіскація як підстави припинення права власності.

### **Тема 15. Право спільної власності**

Поняття, підстави виникнення та види права спільної власності.

Поняття та здійснення права спільної часткової власності. Право співвласника розпоряджатися своєю часткою у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Виділ частки із майна, що є у спільній частковій власності.

Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників.

Поняття і зміст права спільної сумісної власності. Здійснення права спільної сумісної власності. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності.

### **Тема 16. Речові права на чуже майно**

Поняття, ознаки та види речових прав на чуже майно. Право обмеженого користування чужим майном (сервітут). Поняття та види сервітутів. Встановлення та припинення сервітутів.

Загальна характеристика права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Загальна характеристика права користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій).

### **Тема 17. Захист права власності та інших речових прав**

Поняття та класифікація цивільно-правових способів захисту речових прав. Умови та підстави застосування речово-правових і зобов'язально-правових способів захисту речових прав.

Витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Добросовісне та недобросовісне володіння річчю, його цивільно-правове значення. Вимога про усунення порушень, не зв'язаних з позбавленням володіння (негаторний позов).

### **Тема 18. Загальна характеристика права інтелектуальної власності**

Поняття інтелектуальної діяльності та права інтелектуальної власності. Об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності. Підстави та момент виникнення прав інтелектуальної власності.

Зміст права інтелектуальної власності та здійснення суб'єктивних прав. Строк чинності прав інтелектуальної власності та їх види.

### **Тема 19. Авторське право і суміжні права**

Види об'єктів, що охороняються авторським правом. Критерії охороноздатності об'єктів авторського права. Суб'єкти авторського права. Співавторство та його види.

Зміст суб'єктивного авторського права. Особисті немайнові права автора та строк їх чинності. Майнові права інтелектуальної власності на твір. Строк чинності та правові наслідки закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір.

Суміжні права: поняття, об'єкти і суб'єкти. Зміст суміжних прав виконавця, виробника фонограми, організацій мовлення. Строк чинності суміжних прав.

Особисті немайнові права суб'єктів суміжних прав. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкти суміжних прав. Строк чинності суміжних майнових прав. Способи використання об'єктів суміжних прав.

Цивільно-правовий захист особистих немайнових і майнових прав суб'єктів авторського та суміжних прав.

## **Тема 20. Право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок**

Винахід: поняття та об'єкти, умови надання правової охорони. Корисна модель: поняття та об'єкти, умови надання правової охорони.

Суб'єкти права інтелектуальної власності на винаходи та корисні моделі. Набуття права інтелектуальної власності на винахід та корисну модель. Оформлення прав на винахід та корисну модель. Припинення державної реєстрації винаходу (корисної моделі).

Промисловий зразок: поняття й умови надання правової охорони. Суб'єкти права інтелектуальної власності на промислові зразки. Набуття права інтелектуальної власності на промисловий зразок. Суб'єкти права на реєстрацію промислового зразка. Порядок реєстрації промислового зразка. Права та обов'язки суб'єктів прав на промислові зразки.

## **Тема 21. Правова охорона засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг**

Загальні положення про засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг. Право інтелектуальної власності на комерційне (фірмове) найменування.

Право інтелектуальної власності на торговельну марку. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення.

## **Тема 22. Спадкове право**

Основні поняття спадкового права: спадкування, спадщина та її склад, спадкодавець, спадкоємець. Спадкування та його види.

Час і місце відкриття спадщини, їх правове значення.

Поняття заповіту, право на заповіт, його скасування та зміну, спадкоємці за заповітом. Право на обов'язкову частку у спадщині. Загальні вимоги до форми заповіту, зміст та посвідчення заповіту.

Особливі заповідальні розпорядження заповідача: заповідальний відказ, покладення на спадкоємців деяких обов'язків, визначення умови отримання спадщини, підпризначення спадкоємця, встановлення сервітуту, призначення виконавця заповіту.

Загальна характеристика спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Порядок закликання до спадкування спадкоємців за законом.

Поняття, строки та способи прийняття спадщини. Спадкова трансмісія. Відмова від прийняття спадщини, її оформлення та правові наслідки. Оформлення права на спадщину. Підстави та наслідки визнання спадкового майна відумерлим.

Поняття, сторони та зміст спадкового договору.

## **Тема 23. Загальні положення про зобов'язання**

Поняття та елементи зобов'язання. Зобов'язання з множинністю осіб, її види. Зобов'язання за участю третіх осіб. Заміна сторін у зобов'язанні.

Принципи виконання зобов'язань. Загальні умови виконання зобов'язання.

Способи забезпечення виконання зобов'язань. Поняття і види неустойки. Завдаток як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. Порука як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. Гарантія як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. Застава як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. Притримання як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. Довірча власність як спосіб забезпечення виконання зобов'язань.

Поняття і підстави припинення зобов'язань.

#### **Тема 24. Цивільно-правовий договір**

Сутність і значення цивільно-правового договору. Договір як юридичний факт і як засіб (інструмент) регулювання взаємин його учасників. Зміст принципу свободи договору і його обмежень.

Види договорів у цивільному праві. Публічний договір і договір приєднання. Зміст договору. Істотні умови договору. Інші умови договору.

Порядок і стадії укладення договору. Порядок та підстави зміни і розірвання договору. Правові наслідки зміни і розірвання договору.

#### **Тема 25. Зобов'язання з договору купівлі-продажу**

Поняття та загальна характеристика договору купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін у зобов'язанні купівлі-продажу. Відповідальність сторін за договором купівлі-продажу.

Особливості захисту прав споживачів за договором роздрібної купівлі-продажу.

Договір поставки товарів.

#### **Тема 26. Зобов'язання з договорів дарування, ренти і довічного утримання**

Договір дарування: поняття та зміст.

Права та обов'язки сторін за договором ренти, його різновиди. Захист інтересів одержувача ренти та платника безстрокової ренти.

Договір довічного утримання (догляду): поняття та зміст. Припинення договору довічного утримання (догляду).

#### **Тема 27. Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу і позички**

Договір найму (оренди). Права та обов'язки наймача і наймодавця за договором найму (оренди). Виконання і припинення договору найму (оренди).

Договір прокату: поняття, зміст, особливості. Поняття договору лізингу як договірної зобов'язання. Істотні умови договору лізингу.

Договір безплатного користування майном (позички).

#### **Тема 28. Зобов'язання з договору підряду**

Договір підряду: поняття, ознаки, види. Сторони та зміст договору підряду. Відповідальність сторін за неналежне виконання умов договору підряду.

Особливості договору побутового підряду.

Поняття і предмет договору будівельного підряду. Зміст договору будівельного підряду.

### **Тема 29. Зобов'язання із договорів на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності**

Поняття договору на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Види договірних зобов'язань на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.

Поняття і зміст ліцензійного договору.

### **Тема 30. Транспортні й експедиційні зобов'язання**

Договір перевезення вантажу, сторони договору перевезення вантажу, їх права та обов'язки.

Договір перевезення пасажирів та багажу: поняття та ознаки. Сторони договору перевезення пасажирів і багажу, їхні права та обов'язки.

Відповідальність за порушення транспортних зобов'язань.

### **Тема 31. Зобов'язання з договору зберігання**

Поняття і предмет договору зберігання. Зміст договору зберігання.

Договір зберігання на товарному складі.

Особливості зберігання в ломбардах, у банківських сейфах, у камерах схову транспортних організацій, у гардеробах і в готелях.

### **Тема 32. Зобов'язання з надання посередницьких послуг**

Договір доручення, сторони договору доручення, їх права та обов'язки. Припинення договору доручення.

Поняття та зміст договору комісії. Договір управління майном: поняття та ознаки. Сторони договору управління майном, їхні права та обов'язки. Припинення договору управління майном.

### **Тема 33. Зобов'язання зі страхування**

Поняття і види зобов'язань по страхуванню. Учасники (суб'єкти) зобов'язання по страхуванню. Зміст договору страхування.

### **Тема 34. Зобов'язання з договорів банківського рахунку і банківського вкладу. Розрахункові зобов'язання**

Поняття та зміст договору банківського рахунку. Договір платіжного рахунку.

Договір банківського вкладу: сторони, предмет, зміст.

Поняття і правове регулювання готівкових і безготівкових розрахунків. Поняття і зміст безготівкових розрахунків.

### **Тема 35. Зобов'язання з односторонніх правочинів і з дій у чужому інтересі**

Поняття, підстави виникнення та зміст зобов'язань з публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. Особливості зобов'язання з публічної обіцянки винагороди за результатами конкурсу.

Умови виникнення зобов'язань з дій у чужому інтересі. Правові наслідки здійснення дій по запобіганню небезпеки (рятуванню) чужого майна.

### **Тема 36. Зобов'язання, що виникають унаслідок заподіяння шкоди**

Поняття і юридична природа зобов'язань, що виникають унаслідок заподіяння шкоди (деліктних зобов'язань). Підстава й умови виникнення деліктних зобов'язань. Регресна вимога про відшкодування шкоди.

Поняття моральної шкоди та випадки її компенсації.

Відшкодування шкоди, завданої фізичній, юридичній особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів публічної влади чи посадових осіб при виконанні ними своїх обов'язків. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування шкоди, завданої малолітньою та неповнолітньою особами, недієздатною фізичною особою та фізичною особою, дієздатність якої обмежена. Особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

### **Тема 36. Зобов'язання, що виникають внаслідок безпідставного збагачення**

Поняття зобов'язання, що виникає внаслідок безпідставного збагачення (кондикційного зобов'язання). Умови виникнення зобов'язань з безпідставного збагачення. Зміст зобов'язання з безпідставного збагачення. Безпідставне збагачення, яке не підлягає поверненню.

## **ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435 – IV. Відомості Верховної ради України. 2003. № 40-44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 1. Загальні положення. Особи / за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харів: ЕКУС, 2020. 928 с.
3. Майданик Р. А. Цивільне право: Загальна частина: підручник. Т.1. Вступ у цивільне право. К.:Алерта, 2012. 472 с.
4. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2-х т. – 5-те вид., перероб. і допов. / за ред. О. В. Дзери (кер авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т.1. 832 с.
5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України [Текст]: у 2 т. – Т.2. – 5-те вид., перероб. і допов. / за ред. О. В. Дзери (кер авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. К.: ЮрінкомІнтер, 2013. Т.1. 1120 с.
6. Рекодифікація цивільного законодавства України в умовах

євроінтеграційних процесів: монографія / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova, Н. Ю. Голубєва та ін. Київ: Норма права. 2020. 347 с.

7. Сучасні проблеми цивільного права та процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін. ; за ред. Ю. М. Жорнокуя, Л. В. Красицької. Харків: Право. 2017. 630 с.

8. Цивільне право України: Загальна частина: підручник / за ред. проф. І. А. Бірюкова, І.Ю. О. Заїки. К.:Алерта. 2014. 510 с.

9. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС. 2023. 420 с.

## **ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ**

### **«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»**

#### **Тема 1. Поняття, ознаки та види кримінальних правопорушень**

Поняття кримінального правопорушення. Ознаки кримінального правопорушення та їх характеристика. Класифікація кримінальних правопорушень, її критерії і кримінально-правове значення. Поняття та ознаки кримінального проступку. Поняття, ознаки та види злочинів. Поняття малозначного діяння.

#### **Тема 2. Поняття, структура та види складу кримінального правопорушення**

Поняття і значення складу кримінального правопорушення. Ознаки складу кримінального правопорушення. Види складів кримінальних правопорушень.

#### **Тема 3. Об'єкт кримінального правопорушення**

Поняття і значення об'єкту кримінального правопорушення. Загальний об'єкт кримінального правопорушення і його значення. Родовий об'єкт кримінального правопорушення і його значення. Безпосередній об'єкт кримінального правопорушення. Поняття предмета кримінального правопорушення, його відмінність від об'єкту кримінального правопорушення, знарядь і засобів вчинення кримінального правопорушення.

#### **Тема 4. Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення**

Поняття та ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення та їх юридичне значення.

Суспільно небезпечне діяння: Поняття та форми. Дія як активна форма суспільно небезпечного діяння. Бездіяльність як пасивна форма суспільно небезпечного діяння. Поняття суспільно небезпечних наслідків. Види суспільно небезпечних наслідків за КК України. Причинний зв'язок між діянням та наслідками. Поняття причинного зв'язку. Час, місце, обстановка, знаряддя, засоби, спосіб вчинення кримінального правопорушення та їх кримінально-правове значення.



## **Тема 5. Суб'єкт кримінального правопорушення**

Поняття, ознаки та види суб'єкта кримінального правопорушення. Вік, із якого може наставати кримінальна відповідальність. Особливості встановлення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність.

Осудність та неосудність. Обмежена осудність. Поняття та критерії осудності. Поняття, критерії, юридичне значення неосудності. Поняття, критерії, юридичне значення обмеженої осудності.

Вчинення кримінального правопорушення у стані сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції

## **Тема 6. Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення**

Поняття та ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.

Вина та її форми. Прямий умисел. Непрямий умисел. Визначений та невизначений умисел. Кримінально протиправна самовпевненість. Кримінально протиправна недбалість. Казус (випадок): поняття, значення, відмінність від кримінально протиправної недбалості.

Складна (подвійна, змішана) вина. Особливості змісту складної (подвійної, змішаної) вини у складах кримінальних правопорушень, передбачених КК України.

Факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Мотив вчинення. Мета вчинення. Емоційний стан особи.

Помилка та її юридичне значення.

## **Тема 7. Стадії вчинення кримінального правопорушення**

Поняття, ознаки та види стадій кримінального правопорушення за КК України. Особливості визначення моменту закінчення окремих складів кримінального правопорушення.

Відмінність готування від виявлення наміру вчинити кримінальне правопорушення. Кваліфікація готування до кримінального правопорушення.

Замах на кримінальне правопорушення. Відмінність замаху від готування до кримінального правопорушення. Кваліфікація замаху на кримінальне правопорушення.

Добровільна відмова від доведення кримінального правопорушення до кінця. Відмінність добровільної відмови від дійового каяття.

## **Тема 8. Співучасть у кримінальному правопорушення**

Поняття та ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні за КК України.

Види співучасників кримінального правопорушення за КК України (виконавець (співвиконавець), організатор, підбурювач, пособник).

Вчинення кримінального правопорушення групою осіб. Вчинення кримінального правопорушення групою осіб за попередньою змовою. Вчинення кримінального правопорушення організованою групою. Вчинення кримінального правопорушення злочинною організацією.

Підстава (підстави) та межі кримінальної відповідальності співучасників кримінального правопорушення.

### **Тема 9. Множинність кримінальних правопорушень**

Поняття та юридичні ознаки множинності кримінальних правопорушень.

Одиничне кримінальне правопорушення як елемент множинності кримінальних правопорушень. Поняття та основні різновиди одиничних кримінальних правопорушень. Продовжуване кримінальне правопорушення. Триваюче кримінальне правопорушення. Складне (складене) кримінальне правопорушення.

Поняття, ознаки та види сукупності кримінальних правопорушень. Особливості кваліфікації сукупності кримінальних правопорушень.

Поняття, ознаки та види повторності кримінальних правопорушень за КК України. Поняття, ознаки та види рецидиву кримінальних правопорушень за КК України. Особливості кваліфікації рецидиву кримінальних правопорушень.

### **Тема 10. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння**

Поняття та систематизація обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння в теорії кримінального права.

Необхідна оборона. Уявна оборона. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення. Крайня необхідність. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи або злочинної організації. Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

### **Тема 11. Звільнення від кримінальної відповідальності**

Поняття звільнення від кримінальної відповідальності. Особливості звільнення від кримінальної відповідальності за діяння, що містять ознаки корупційних кримінальних правопорушень. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із передачею особи на поруки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Особливості звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх.

### **Тема 12. Поняття, мета та система покарань. Призначення покарань**

Поняття та ознаки покарання за КК України. Мета (цілі) покарання за КК України. Співвідношення покарання та інших заходів кримінально-правового характеру.

Система видів покарань. Види покарань, передбачені КК України. Види та особливості покарань, які можуть призначатись неповнолітнім. Основні та

додаткові покарання. Загальні засади призначення покарання, передбачені КК України. Обставини, які пом'якшують покарання. Обставини, які обтяжують покарання.

Спеціальні засади (правила) призначення покарання за КК України.

### **Тема 13. Звільнення від покарання та його відбування**

Поняття та ознаки звільнення від покарання та його відбування. Звільнення від покарання у зв'язку зі втратою особою суспільної небезпечності. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.

Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Звільнення від покарання за хворобою. Звільнення від відбування покарання у зв'язку з прийняттям уповноваженим органом рішення про передачу засудженого для обміну як військовополоненого.

Звільнення від відбування покарання на підставі закону про амністію. Звільнення від відбування покарання на підставі указу про помилування. Особливості звільнення від покарання та його відбування, передбачені КК України щодо неповнолітніх.

### **Тема 14. Судимість**

Поняття та правові наслідки судимості. Погашення судимості. Строки погашення судимості. Зняття судимості.

### **Тема 15. Обмежувальні заходи**

Поняття та ознаки обмежувальних заходів. Види обмежувальних заходів. Суб'єкти, до яких можуть бути застосовані обмежувальні заходи. Підстави та мета застосування обмежувальних заходів.

### **Тема 16. Інші заходи кримінально-правового характеру**

Поняття, ознаки та види інших заходів кримінально-правового характеру. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру. Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру. Види примусових заходів медичного характеру. Порядок застосування окремих видів примусових заходів медичного характеру. Примусове лікування. Особи, до яких може бути застосоване примусове лікування. Поняття спеціальної конфіскації, випадки застосування та відмінність від конфіскації майна.

### **Тема 17. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб**

Юридичні особи, до яких можуть бути застосовані заходи кримінально-правового характеру. Поняття, види заходів кримінально-правового характеру, що можуть бути застосовані до юридичних осіб та їх правова природа. Підстави застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.

Підстави для звільнення юридичної особи від застосування до неї заходів кримінально-правового характеру. Загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру. Застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру за сукупністю кримінальних правопорушень.

### **Тема 18. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх**

Звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх із застосуванням примусових заходів виховного характеру. Види примусових заходів виховного характеру. Види покарань, які застосовуються відносно осіб, які вчинили кримінальне правопорушення в неповнолітньому віці. Особливості застосування штрафу, громадських та виправних робіт, арешту та позбавлення волі на певний строк до неповнолітніх. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру. Види примусових заходів виховного характеру. Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності та відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання неповнолітніх, порядок та умови його застосування. Погашення та зняття судимості неповнолітнім.

### **Тема 19. Злочини проти основ національної безпеки України**

Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади: різновиди злочину, особливості окремих форм.

Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України: об'єктивні та суб'єктивні ознаки складу злочину.

Державна зрада: загальні ознаки складу злочину, особливості окремих форм.

Колабораційна діяльність: поняття, склад, види злочину.

Диверсія: загальні ознаки складу злочину, особливості окремих форм.

Об'єктивні та суб'єктивні ознаки посягання на життя державного чи громадського діяча.

### **Тема 20. Кримінальні правопорушення проти особи**

Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів проти життя та здоров'я особи. Умисне вбивство. Поняття, склад і види злочину. Поняття і види тілесних ушкоджень. Умисне тяжке тілесне ушкодження. Поняття, склад і види злочину. Каткування. Поняття, склад і види злочину. Погроза вбивством. Поняття, склад і види злочину. Доведення до самогубства. Домашнє насильство: особливості кваліфікації. Залишення в небезпеці. Поняття, склад і види злочину. Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей. Поняття, склад і види злочину. Незаконна лікувальна діяльність. Поняття і склад злочину.

## **Тема 21. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи**

Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів проти волі, честі та гідності особи. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини. Поняття, склад і види злочину. Захоплення заручників. Поняття, склад і види злочину. Торгівля людьми. Поняття, склад і види злочину. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Поняття, склад і види злочину.

## **Тема 22. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи**

Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Зґвалтування: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення. Сексуальне насильство: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення. Примушування до вступу в статевий зв'язок: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення.

## **Тема 23. Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина**

Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина. Перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача. Поняття, склад і види злочину. Порушення недоторканості житла. Поняття, склад і види злочину. Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей. Поняття, склад і види злочину. Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів. Поняття, склад і види злочину. Невиплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат. Поняття, склад і види злочину.

## **Тема 24. Кримінальні правопорушення проти власності**

Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів проти власності. Крадіжка. Поняття, склад і види злочину. Грабіж. Поняття, склад і види злочину. Розбій. Поняття, склад і види злочину. Вимагання. Поняття, склад і види злочину. Шахрайство. Поняття, склад і види злочину. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Поняття, склад і види злочину. Умисне знищення або пошкодження майна. Поняття, склад і види злочину. Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво. Поняття, склад і види злочину. Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом. Поняття, склад і види злочину.

## **Тема 25. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності**

Поняття і загальна характеристика злочинів у сфері господарської діяльності. Виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут піддроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів. Поняття, склад і види злочину. Контрабанда. Поняття, склад і види злочину. Зайняття гральним бізнесом. Поняття, склад і види злочину. Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів. Поняття, склад і види злочину. Протидія законній господарській діяльності. Поняття, склад і види злочину. Ухилення від сплати податків, зборів, (обов'язкових платежів). Поняття, склад і види злочину. Шахрайство з фінансовими ресурсами. Поняття, склад і види злочину.

### **Тема 26. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки**

Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів проти громадської безпеки. Створення злочинної організації. Поняття і склад злочину. Бандитизм. Поняття і склад злочину. Терористичний акт. Поняття, склад і види злочину. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем. Поняття, склад і види злочину. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами. Поняття, склад і види злочину.

### **Тема 27. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту**

Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів. Поняття, склад і види злочину. Самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда. Поняття, склад і види злочину. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Поняття, склад і види злочину.

### **Тема 28. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності**

Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів проти громадського порядку та моральності. Масові заворушення. Поняття, склад і види злочину. Хуліганство. Поняття, склад і види злочину. Наруга над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого. Поняття, склад і види злочину. Жорстоке поводження з тваринами. Поняття, склад і види злочину. Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією. Поняття, склад і види злочину. Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність. Поняття, склад і види злочину.

### **Тема 29. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення**

Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. Поняття, склад і види злочину. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Поняття, склад і види злочину. Посів або вирощування снотворного маку чи конопель. Поняття, склад і види злочину. Незаконне публічне вживання наркотичних засобів. Поняття, склад і види злочину. Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів. Поняття, склад і види злочину.

### **Тема 30. Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації**

Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації. Розголошення державної таємниці. Поняття, склад і види злочину. Передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни. Поняття, склад і види злочину. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України. Поняття, склад і види злочину.

### **Тема 34. Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочини проти журналістів**

Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочинів проти журналістів. Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Поняття, склад і види злочину. Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, судового експерта, працівника державної виконавчої служби, приватного виконавця. Поняття, склад і види злочину. Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу. Поняття, склад і види злочину. Погроза або насильство щодо журналіста. Поняття, склад і види злочину. Посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця. Поняття, склад і види злочину. Самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи.

Поняття, склад і види злочину. Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань. Поняття, склад і види злочину.

### **Тема 35. Кримінальні правопорушення проти правосуддя**

Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів проти правосуддя. Завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою. Поняття, склад і види злочину. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності. Поняття, склад і види злочину. Примушування давати показання. Поняття, склад і види злочину. Порушення права на захист. Поняття, склад і види злочину. Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови. Поняття, склад і види злочину. Невиконання судового рішення. Поняття, склад і види злочину. Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину. Поняття, склад і види злочину. Введення в оману суду або іншого уповноваженого органу. Поняття, склад і види злочину. Ухилення від відбування покарання у виді обмеження волі та у виді позбавлення волі. Поняття, склад і види злочину. Втручання в діяльність захисника чи представника особи. Поняття, склад і види злочину.

### **Тема 36. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові) злочини**

Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військових) злочинів. Поняття військового злочину. Непокора. Поняття, склад і види злочину. Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності ознак підлеглості. Поняття, склад і види злочину. Самовільне залишення військової частини або місця служби. Поняття, склад і види злочину. Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. Поняття, склад і види злочину.

## **ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Берзін П.С. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник : у 3-х т. – Т. I. : Загальні засади. Київ : ВД «Дакор», 2019. 562 с.
3. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: вид. 7-ме, перероб. та допов. Київ : Алерта, 2021. 500 с.
4. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [А. А. Васильєв, Є. О.Гладкова, О. О. Житний та ін.] ; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 428 с.



5. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – Х. : Право, 2021. 768 с.

6. Кримінальне право (Особлива частина): підручник / за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Т.2. Луганськ : видавництво «Елтон-2», 2012. 704 с.

7. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т.2 / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 5-те вид., допов. Х.: Право, 2013. 1040 с. 7

8. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та доп. К., ВД «Дакор». 2018. 1360 с.

9. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. доктора юрид. наук, проф. І.М. Копотуна. К. : Професіонал, 2021. 932 с.

## **ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ**

### **«ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО УКРАЇНИ»**

**Тема 1. Господарська діяльність: поняття та правова характеристика. Підприємництво як вид господарської діяльності**

Поняття, ознаки, види, принципи здійснення господарської діяльності. Поняття, значення організаційно-господарських засад у сфері господарювання.

Поняття і види підприємницької діяльності. Цілі підприємницької діяльності. Ознаки підприємництва. Ризики в підприємницькій діяльності. Підприємництво як об'єкт державного регулювання.

**Тема 2. Поняття, метод, система господарського права як галузі права, науки та навчальної дисципліни. Господарські правовідносини. Джерела господарського права**

Поняття господарського права як галузі права. Предмет та метод господарського права. Принципи та функції господарського права. Система господарського права.

Господарські правовідносини: поняття, особливості, структура. Види господарських правовідносин.

Поняття та ознаки господарського законодавства. Господарсько-правові норми. Система господарського законодавства. Конституційні засади правопорядку у сфері господарювання. Правова характеристика Господарського кодексу України. Закони, що регулюють господарську діяльність. Локальні нормативно-правові акти в сфері господарювання. Звичай ділового обороту (міжнародні торговельні звичай). Основні напрямки вдосконалення господарського законодавства.

**Тема 3. Правові основи державного впливу на економіку та господарську діяльність**

Рівні та форми регулювання господарської діяльності. Поняття методів, засобів, форм державного регулювання економіки. Державна економічна політика, економічна тактика, економічна стратегія. Правові форми державного управління економікою (нормативне регулювання, прогнозування, планування, програмування, управління поточними справами, контроль, нагляд). Ліцензування, патентування та квотування як засоби державного регулювання в сфері господарювання. Сертифікація та стандартизація. Застосування нормативів та лімітів в сфері господарювання. Державне замовлення в сфері господарювання. Обмеження монополізму та сприяння змагальності в сфері господарювання.

#### **Тема 4. Загальна характеристика суб'єктів господарського права – учасників відносин у сфері господарювання**

Поняття та ознаки суб'єктів господарського права – учасників відносин в сфері господарювання. Види суб'єктів господарського права. Поняття, ознаки, види суб'єктів господарювання. Загальні та спеціальні умови створення суб'єктів господарювання. Загальна характеристика установчих документів суб'єктів господарювання. Статут та засновницький договір як установчі документи суб'єктів господарювання. Модельний статут. Державна реєстрація суб'єктів господарської діяльності – юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців. Припинення діяльності суб'єкта господарювання: реорганізація, ліквідація.

#### **Тема 5. Правове становище підприємств**

Поняття підприємства та його основні ознаки. Види та організаційні форми підприємств. Організаційна структура підприємства. Управління підприємством. Майно підприємства.

Особливості створення та діяльності підприємств державної форми власності (державні комерційні та казенні підприємства). Підприємства комунальної форми власності: особливості створення та діяльності. Підприємства колективної власності: поняття та види. Приватні підприємства: поняття та особливості правового статусу. Спільні комунальні підприємства. Підприємства, засновані на змішаній формі власності. Фермерське господарство. Підприємства з іноземними інвестиціями та іноземні підприємства.

#### **Тема 6. Правове становище господарських товариств. Види господарських товариств та їх особливості**

Поняття та основні ознаки господарських товариств. Класифікація господарських товариств. Установчі документи господарського товариства. Майно та майнові права в господарському товаристві. Управління господарським товариством.

Особливості правового становища акціонерних товариств. Поняття акціонерного товариства та його ознаки. Порядок створення акціонерного товариства. Акції та їх види в акціонерному товаристві. Органи управління акціонерним товариством. Права та обов'язки акціонерів. Правове становище товариства з обмеженою відповідальністю. Правове становище товариства з

додатковою відповідальністю. Правове становище повних товариств. Особливості правового становища командитних товариств.

### **Тема 7. Правовий статус кооперативів**

Поняття підприємства колективної власності в Господарському Кодексі України. Види підприємств колективної власності. Поняття кооперативу та його види. Правове становище виробничих кооперативів. Принципи діяльності виробничого кооперативу. Загальні умови створення виробничого кооперативу. Членство у виробничому кооперативі. Майно у виробничому кооперативі. Органи управління виробничим кооперативом. Припинення діяльності виробничого кооперативу. Споживчі та обслуговуючі кооперативи: поняття, ознаки.

### **Тема 8. Господарські об'єднання та органи господарського керівництва. Правове становище інших суб'єктів господарювання**

Поняття господарських об'єднань та їх ознаки. Види господарських об'єднань. Поняття об'єднання підприємств та організаційно-правові форми об'єднань підприємств. Правове становище асоціації. Поняття корпорації, її ознаки та особливості діяльності. Правова характеристика концерну. Поняття та особливості діяльності консорціуму. Асоційовані підприємства. Громадянин у сфері господарювання. Суб'єкти некомерційної господарської діяльності (неприбуткові організації).

### **Тема 9. Правовий режим майна суб'єктів господарювання**

Поняття та види правового режиму майна суб'єктів господарювання. Відносини власності у сфері господарювання. Право господарського відання та право оперативного управління. Поняття та джерела формування майна суб'єктів господарювання. Склад майна суб'єктів господарювання. Використання природних ресурсів у сфері господарювання. Використання прав інтелектуальної власності у сфері господарювання. Правовий режим цінних паперів у сфері господарювання.

### **Тема 10. Загальні положення про зобов'язання у сфері господарювання**

Поняття господарського зобов'язання та підстави його виникнення. Види господарських зобов'язань. Майново-господарські зобов'язання, організаційно-господарські зобов'язання, соціально-комунальні зобов'язання, публічні зобов'язання. Умови виконання господарських зобов'язань. Забезпечення виконання господарських зобов'язань. Банківська гарантія забезпечення виконання господарських зобов'язань. Припинення господарських зобов'язань. Розірвання господарського зобов'язання. Недійсність господарського зобов'язання. Правові наслідки визнання господарського зобов'язання недійсним.

### **Тема 11. Правова характеристика господарських договорів**

Поняття та ознаки господарського договору, його функції. Види та форма договорів у сфері господарювання. Загальні умови укладання договорів, що породжують господарське зобов'язання. Істотні умови господарського договору. Порядок укладення, зміни, припинення та розірвання господарських договорів. Виконання господарських договорів та наслідки невиконання.

## **Тема 12. Правова характеристика окремих видів договорів у сфері господарювання**

Договори на реалізацію продукції (товарів). Правова характеристика договору поставки. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Правова характеристика договору енергопостачання. Договори на передачу майна в тимчасове користування. Правова характеристика договору оренди. Лізинг у сфері господарювання. Міна (бартер) в сфері господарювання. Зберігання у товарному складі. Підрядні договори. Транспортні договори. Договори про спільну діяльність.

## **Тема 13. Основні засади господарсько-правової відповідальності**

Поняття, ознаки, принципи господарсько-правової відповідальності. Підстави та межі господарсько-правової відповідальності. Прострочення боржника та кредитора. Досудовий порядок реалізації господарсько-правової відповідальності. Відшкодування збитків у сфері господарювання. Штрафні та оперативно-господарські санкції. Адміністративно-господарські санкції: поняття, види, особливості застосування.

## **Тема 14. Правове регулювання біржової діяльності**

Правове становище товарної біржі: поняття, порядок створення, функції та принципи діяльності. Права та обов'язки товарної біржі. Права та обов'язки членів біржі. Управління товарною біржею та операції в біржовій торгівлі. Майно товарної біржі. Правила біржової торгівлі. Біржові торги. Біржові угоди: поняття, види, порядок укладення та реєстрація. Припинення товарної біржі.

## **Тема 15. Правове регулювання фінансової діяльності. Посередництво у здійсненні операцій з цінними паперами.**

Поняття та правова природа фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Поняття банківської системи України, її структура. Поняття та правовий статус комерційного банку. Правове регулювання банківських операцій.

Правове забезпечення страхування у сфері господарювання. Суб'єкти страхової діяльності у сфері господарювання. Договір страхування. Посередництво у здійсненні операцій з цінними паперами. Аудиторська діяльність в сфері господарювання. Поняття та види аудиту.

## **Тема 16. Інвестиційна діяльність та особливості її правового регулювання. Правовий режим іноземних інвестицій.**

Поняття, ознаки інвестицій та інвестиційної діяльності. Види інвестицій.

Форми здійснення інвестицій. Учасники інвестиційної діяльності. Права та обов'язки суб'єктів інвестиційної діяльності. Державне регулювання інвестиційних процесів в Україні. Гарантії та захист інвестицій.

Поняття та види іноземних інвестицій. Іноземні інвестори. Форми здійснення іноземних інвестицій. Правовий режим іноземних інвестицій. Державні гарантії захисту іноземних інвестицій. Гарантії у разі зміни законодавства. Гарантії у разі припинення інвестиційної діяльності. Гарантії переказу за кордон доходів, прибутків та інших коштів, отриманих іноземним інвестором. Гарантії щодо примусового вилучення іноземних інвестицій та незаконних дій державних органів та їх посадових осіб. Підприємства з іноземними інвестиціями та іноземні підприємства.

### **Тема 17. Інноваційна діяльність в сфері господарювання**

Інноваційна діяльність: поняття та ознаки. Види інноваційної діяльності. Організаційні форми реалізації інноваційної діяльності (технополіси, технопарки, наукові парки, інноваційні інкубатори, венчурні підприємства). Договір на створення і передачу науково-технічної продукції.

### **Тема 18. Загальні засади правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності**

Поняття та види зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, реалізація права на її здійснення. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Ліцензування та квотування зовнішньоекономічних операцій. Поняття, види та зміст зовнішньоекономічного договору (контракту). Захист державою прав та законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Правила ІНКОТЕРМС.

### **ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): Навчальний посібник / За заг. ред. В.С. Щербини, В.В. Резнікової. Київ: Ліра-К, 2016. 800 с.
2. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник / О.М. Вінник. Київ: Правова єдність, 2011. 766 с.
3. Вінник О.М. Господарське право. Курс лекцій (Загальна частина): Навчальний посібник / О.М. Вінник. Київ: Ліра-К. 2017. 240 с.
4. Віхров О.П. Правове регулювання господарських відносин в окремих сферах і галузях економіки: Навчальний посібник / О.П. Віхров. Київ: Юрінком Інтер. 2017. 448 с.
5. Господарське право (Загальна частина) : підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 588 с.
6. Деревянко Б. В. Господарське право: особлива частина (правове регулювання господарських відносин в окремих галузях економіки) : навчальний посібник / д-р юрид. наук, проф. Б. В. Деревянко; МВС України, Донецький

державний університет внутрішніх справ. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 314 с.

7. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України: / О.А. Беляневич, О.М. Вінник, В.С. Щербина / За заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини. К.: Юрінком-Інтер, 2012. 776 с.

8. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. Станом на 20 травня 2020 року / За заг. ред. Галуцька В. В. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2020. 744 с.

9. Подцерковний О.П. Господарське право. Підручник. Одеса: «Фенікс». 2018. 616 с.

10. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. № 18-22. Ст. 144.

11. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. / Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1991. № 49. Ст. 682.

12. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2002. № 36. Ст. 266.

13. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1991. № 47. Ст. 647.

14. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1991. № 29. Ст. 377.

15. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2008. № 50-51. Ст. 384.

15. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2018. № 13. Ст. 69.

## **ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ**

### **«ФІНАНСОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ»**

#### **Тема 1. Фінанси і публічна фінансова діяльність**

Загальна характеристика фінансів. Поняття публічних фінансів. Державні фінанси. Муніципальні фінанси. Фонди коштів – централізовані та децентралізовані. Ознаки публічних фінансових відносин.

Фінансова діяльність держави. Формування, розподіл, використання фондів коштів. Фінансові ресурси. Система органів управління державними фінансами. Принципи фінансової діяльності держави. Методи фінансової діяльності держави: методи мобілізації (формування) фондів коштів; методи розподілу фондів коштів; методи використання фондів коштів.

Фінансова діяльність місцевого самоврядування: поняття, риси, зміст, суб'єкти.

Окремі ланки фінансової системи держави: бюджетна система; позабюджетні цільові фонди; фінанси підприємств, установ, організацій; державного особистого та майнового страхування; кредиту, валютне регулювання, банківська система, діяльність фінансових установ щодо надання

фінансових послуг.

Фінансові акти, правове регулювання фінансової діяльності.

## **Тема 2. Загальні положення фінансового права**

Поняття фінансового права. Предмет і методи фінансово-правового регулювання. Поєднання адміністративного і цивільно-правового методу в регулюванні фінансових відносин.

Система фінансового права. Особливості галузевих принципів фінансового права.

Джерела фінансового права.

Поняття фінансово-правової норми, її характерні ознаки. Класифікація фінансово-правових норм. Структура фінансово-правової норми.

Поняття фінансових правовідносин. Специфічні ознаки фінансових правовідносин. Зміст фінансових правовідносин. Поняття суб'єктів фінансово-правових відносин. Правосуб'єктність учасників фінансових правовідносин. Види суб'єктів фінансово-правових відносин.

## **Тема 3. Правові основи фінансового контролю**

Поняття фінансового контролю. Зміст та основні завдання фінансового контролю. Принципи фінансового контролю. Мета фінансового контролю, значення контрольної діяльності для держави та її адміністративно-територіальних одиниць.

Класифікація видів фінансового контролю. Характеристика видів фінансового контролю за часом проведення. Види фінансового контролю за суб'єктами здійснення. Види фінансового контролю за джерелами контролю. Види фінансового контролю за сферою фінансової діяльності.

Методи фінансового контролю. Поняття обліку, аналізу, ревізії, обстеження, інспектування, інвентаризації. Поняття, види, терміни проведення перевірок.

Поняття фінансового моніторингу.

Спеціальний правовий статус суб'єктів, уповноважених здійснювати фінансовий контроль. Державні контролюючі органи загальної компетенції.

Контролюючі органи спеціальної компетенції.

Контрольні повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері оподаткування, податковий контроль.

Контрольні повноваження Національного банку України.

Фінансовий контроль щодо запобігання корупції.

Поняття, мета, види аудиту. Публічний аудит.

Незалежний фінансовий контроль. Зовнішній та внутрішній аудит фінансових установ.

Громадський контроль за публічними коштами.

## **Тема 4. Бюджетне право**

Поняття бюджету. Бюджет як економічна, політична та правова категорія. Ознаки та функції бюджету. Поняття бюджетного періоду. Види бюджетів. Зведений бюджет.

Загальний та спеціальний фонди бюджету.

Предмет бюджетного права. Характеристика видів бюджетно-правових норм. Особливості бюджетних правовідносин.

Поняття бюджетного устрою. Структура бюджетної системи. Характеристика основних принципів бюджетної системи України.

Сутність та призначення бюджетної класифікації. Структура бюджетної класифікації. Класифікація доходів. Класифікація видатків. Класифікація фінансування. Класифікація боргу.

### **Тема 5. Загальні засади бюджетного процесу**

Поняття бюджетного процесу. Аналіз стадій бюджетного процесу. Характеристика суб'єктів-учасників бюджетно-процесуальних відносин.

Види бюджетних проваджень.

Повноваження учасників бюджетного процесу на стадії складання проектів бюджетів.

Повноваження учасників бюджетного процесу на стадії виконання бюджетів: повноваження Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, окремих розпорядників бюджетних коштів.

Підготовка проекту закону про державний бюджет.

Особливості розгляду проекту закону про державний бюджет України у Верховній Раді України.

Порядок та терміни прийняття закону про державний бюджет України.

Форма та порядок обслуговування державного бюджету. Суб'єкти виконання бюджету.

Звітування учасників бюджетного процесу, відповідальних за його виконання. Характеристика видів звітності про виконання державного бюджету.

Складання проектів рішень про місцеві бюджети.

Основні повноваження учасників бюджетного процесу на стадії складання розгляду проектів про місцеві бюджети.

Порядок прийняття та затвердження місцевих бюджетів.

Види місцевих бюджетів. Розпорядники коштів місцевих бюджетів. Виконання місцевих бюджетів. Звітування про виконання місцевих бюджетів.

### **Тема 6. Правове регулювання державних і місцевих доходів**

Поняття державних доходів. Класифікація державних доходів.

Поняття місцевих доходів. Класифікація місцевих доходів.

Податкові платежі як основні види доходів державного та місцевих бюджетів. Розподіл податкових надходжень між бюджетами згідно бюджетного законодавства. Основні ознаки та елементи податку. Функції, принципи податків. Податкові правовідносини. Податкова декларація як основний документ податкової звітності суб'єктів господарювання фізичних і юридичних осіб, види податкових декларацій.



Неподаткові доходи: поняття та види. Державне мито. Особливості та підстави стягнення державного мита. Методи нарахування ставок державного мита. Мито, що стягується митними органами. Види ставок мита, що стягується митними органами. Адміністративні збори. Штрафні санкції за порушення правових норм як вид неподаткового доходу.

## **Тема 7. Правове регулювання державних та місцевих видатків і фінансування бюджетів**

Поняття державних видатків. Система державних видатків. Класифікація державних видатків.

Поняття місцевих видатків. Класифікація місцевих видатків.

Поняття фінансування та його співвідношення з видатками. Поняття державних витрат/видатків. Планування розподілу фінансових ресурсів. Правові принципи фінансування видатків.

Правові основи кошторисно-бюджетного фінансування. Поняття кошторису. Види кошторисів витрат.

Соціально-культурні видатки: особливості та сфери призначення. Фінансування охорони здоров'я та фізичної культури. Видатки на культуру та мистецтво. Фінансування оборони країни. Фінансування органів законодавчої, виконавчої влади та правоохоронних органів.

## **Тема 8. Загальні правові засади надання фінансових послуг**

Поняття фінансових послуг, ринку фінансових послуг. Фінансова установа як суб'єкт фінансових послуг. Види фінансових установ. Умови створення, реорганізації та ліквідації, діяльності та об'єднання фінансових установ. Корпоративне управління, звітування про діяльність фінансових установ. Нагляд на консолідованій основі. Запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом у фінансових установах.

Види фінансових послуг. Право на здійснення операцій з надання фінансових послуг. Договір про надання фінансових послуг. Право на інформацію та умови розкриття інформації про фінансову послугу.

Державне регулювання ринків фінансових послуг: загальна характеристика. Форми та органи державного регулювання ринків фінансових послуг.

## **Тема 9. Фінансово-правове регулювання страхування та кредитування, державні цінні папери**

Поняття та ознаки страхування, страхових відносин. Види обов'язкового страхування.

Суб'єкти страхового ринку. Державні страхові фонди: види та особливості державних страхових фондів України. Суб'єкти страхових відносин.

Ознаки, принципи, функції кредиту.

Державний кредит як правова категорія та фінансово-економічна категорія. Особливості та принципи державного кредиту. Функції державного кредиту. Форми та види державного кредиту. Облігації внутрішніх та зовнішніх позик.

Поняття та особливості державного боргу. Форми державного боргу.  
Поняття та класифікація державних позик.

Поняття та види державних цінних паперів.

### **Тема 10. Правові основи валютного регулювання**

Поняття валютної системи. Поняття валюти. Конвертованість валюти.  
Поняття та види валютних цінностей. Валюта України. Іноземна валюта.

Поняття валютних відносин. Особливості валютних відносин. Міжнародні валютні відносини. Внутрішньодержавні валютні відносини. Структура валютних фондів.

Поняття валютного регулювання. Механізм правового регулювання валютних відносин. Правовий режим валютних відносин. Повноваження органів, що здійснюють валютне регулювання.

Поняття валютних операцій. Класифікація валютних операцій. Ліцензування валютних операцій. Порядок організації торгівлі та розрахунків у іноземній валюті.

Поняття валютного контролю. Функції валютного контролю. Система державних органів валютного контролю.

### **Тема 11. Правове регулювання грошового обігу та розрахунків**

Поняття грошей. Види та функції грошей. Поняття грошової системи та грошового обігу. Види та особливості розрахунків.

Поняття готівкових розрахунків. Організація готівкового обігу. Правове регулювання касових правил. Готівкова виручка. Касові операції. Порядок видачі готівки з каси.

Правовий режим рахунків, які відкривають та обслуговують банківські установи. Види банківських рахунків. Поточні рахунки: поточні вкладні рахунки, поточні бюджетні рахунки, рахунки зі спеціальними режимами. Депозитні рахунки. Кореспондентські рахунки.

Безготівкові розрахунки: поняття, особливості. Форми безготівкових розрахунків: платіжне доручення, платіжна вимога-доручення, платіжна вимога, розрахунковий чек, акредитив, меморіальний ордер, банківська платіжна картка тощо.

### **Тема 12. Відповідальність за порушення фінансового законодавства**

Поняття та види відповідальності за порушення фінансового законодавства. Фінансова відповідальність як вид юридичної відповідальності.

Поняття, та особливості складу фінансового правопорушення, бюджетного правопорушення, податкового правопорушення.

Адміністративна відповідальність за порушення фінансового законодавства.

Фінансові санкції та їх види.

## **ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
3. Податковий кодекс України: Закон України від 2.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Іванський А.Й. Фінансове право : підручник. Міжн.гуманіт.унів. К.: Юрінком Інтер, 2022. 484с.
5. Петровська І.І. Фінансове право: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 149 с.
6. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 392 с.
7. Фінансове право: підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець; Ю. М. Жорнокуй, О. В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та інші. Х.: Екограф, 2015. 500 с.
8. Фінансове право [Текст] : навч. посіб. /М.Г. Волошук, Т.О. Карабін, М.В. Менджул. Вид. 3-тє, допов. та перероб. Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2017. 244 с.
9. Фінансове право: підручник / [О.О. Дмитрик, І.Є. Криницький, О.А. Лукашев та ін.] ; за ред. М. П. Кучерявенка, О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с.
10. Фінансове право: підручник / О.О. Дмитрик, Є.О. Алісов, Д.А. Кобильнік та ін.; за ред. О.О. Дмитрик. Одеса: Видавництво «Юридика». 2022. 466 с.

## **ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ**

### **«ТРУДОВЕ ПРАВО»**

#### **Тема 1.Трудове право як галузь права України**

Поняття і предмет трудового права. Методи регулювання трудових відносин.

Система трудового права. Функції трудового права. Відмежування трудового права від інших галузей права.

#### **Тема 2. Джерела трудового права України**

Класифікація джерел трудового права. Загальна характеристика джерел трудового права України. Загальна характеристика Конституції України як основного джерела трудового права.

КЗпП України - основне кодифіковане джерело трудового права України. Правова сутність локальних джерел трудового права. Міжнародно-правові норми як джерела трудового права.

#### **Тема 3. Принципи трудового права України**

Класифікація принципів трудового права. Зміст принципів трудового права.

#### **Тема 4. Трудові правовідносини: поняття і структура**

Поняття суб'єкта трудового права України. Класифікація суб'єктів трудового права.

Працівник як суб'єкт трудового права. Роботодавець як суб'єкт трудового права. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права. Первинна профспілкова організація як суб'єкт трудового права України.

Поняття та ознаки трудових правовідносин. Умови виникнення трудових правовідносин. Підстави виникнення трудових правовідносин. Зміст трудових правовідносин.

#### **Тема 5. Колективні договори та угоди**

Поняття та ознаки колективного договору. Сторони колективного договору, угоди. Зміст колективного договору і його структура. Порядок укладення колективного договору.

Поняття та види колективних угод. Вирішення розбіжностей при укладенні колективного договору.

#### **Тема 6. Трудовий договір**

Поняття та ознаки трудового договору та його значення. Види трудових договорів. Умови та порядок укладення трудових договорів. Зміст і форма трудового договору.

Строки дії трудового договору.

Переведення працівника. Переміщення працівника. Зміна істотних умов праці.

Підстави та порядок розірвання трудових договорів, їх класифікація.

#### **Тема 7. Правове регулювання робочого часу**

Поняття робочого часу і значення його правового регулювання. Види робочого часу. Загальні та спеціальні режими робочого часу.

#### **Тема 8. Правове регулювання часу відпочинку**

Поняття, види часу відпочинку. Право працівника на відпустку і гарантії її реалізації. Види відпусток.

#### **Тема 9. Правове регулювання оплати праці**

Поняття і структура заробітної плати. Види доплат і надбавок до зарплати. Організація оплати праці на підприємстві. Система заробітної плати та її види. Мінімальна заробітна плата.

#### **Тема 10. Дисципліна праці. Дисциплінарна відповідальність**

Підстави і умови дисциплінарної відповідальності працівників. Порядок застосування дисциплінарних стягнень.

Заходи впливу на порушників трудової дисципліни та їх застосування.

Заохочення. Види, підстави та порядок застосування до працівника

заохочень.

**Тема 11. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин.**

Підстави та умови матеріальної відповідальності працівників. Види матеріальної відповідальності працівників.

Матеріальна відповідальність працівника, за шкоду завдану працівнику.

**Тема 12. Трудові спори і порядок їх вирішення.**

Порядок вирішення індивідуальних трудових спорів. Порядок вирішення колективних трудових спорів.

**ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Конституція України від 28.06.1996. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971. ВВР УРСР. 1971. № 50. Ст. 375.

3. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

4. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995. №108/95. Відомості Верховної Ради України 1995. №17. Ст. 121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text>

5. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 1.07.1993. № 3356-12. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 36. Ст. 361. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>

6. Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996. №504/96. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 2. Ст. 161. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр#Text>

7. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підручник. Київ: Знання, 2008. 860 с.

8. Іванов Ю.Ф., Іванова М.В. Трудове право України. Навчальний посібник. Київ: Правова Єдність. 2020. 442 с.

9. Іншин М.І. Трудове право України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер. 2019. 600с.

10. Прилипко С.М., Ярошенко О.М. Трудове право. Посібник для підготовки до іспиту. Харків: Право. 2019. 192 с.

11. Трудове право України. Академічний курс. Підручник. За заг. ред. Пилипенка П.Д. 5-те вид., переробл. і доп. Київ: Ін Юре. 2014. 552 с.

12. Трудове право України: підручник. За заг. ред. М.І. Іншина, В.Л. Костюка. Київ: Юрінком Інтер. 2017. 593 с.

# ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

## «ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

### **Тема 1. Принципи цивільного судочинства та їх система**

Поняття принципів цивільного процесуального права, їх значення та особливості взаємодії. Принципи цивільного процесуального права, які закріплені у Конституції України. Принципи цивільного процесуального права, які закріплені у галузевому законодавстві про цивільне судочинство.

### **Тема 2. Цивільна юрисдикція та підсудність цивільних справ**

Поняття цивільної юрисдикції. Види цивільної юрисдикції. Територіальна цивільна юрисдикція: види та їх характеристика. Правила територіальної підсудності цивільних справ. Наслідки порушення правил підсудності. Порядок передачі справи з одного суду до іншого суду.

### **Тема 3. Учасники судового процесу**

Поняття сторін у цивільному процесі. Процесуальні права та обов'язки сторін. Процесуальна співучасть. Неналежний відповідач і порядок його заміни. Залучення співвідповідачів. Процесуальне правонаступництво.

Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.

Підстави та форми участі у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Порядок порушення цивільної справи на захист прав, свобод та інтересів інших осіб. Особливості представництва інтересів громадянина або держави прокурором.

Поняття представництва у цивільному процесі. Види представництва у цивільному судочинстві. Процесуальне становище та повноваження представника у цивільному процесі.

Цивільно-процесуальний статус помічника судді, секретаря судового засідання, судового розпорядника. Цивільно-процесуальний статус свідка. Цивільно-процесуальний статус експерта та експерта з питань права. Цивільно-процесуальний статус перекладача. Цивільно-процесуальний статус спеціаліста.

### **Тема 4. Умови процесуальної діяльності**

Поняття процесуальних строків та їх види. Обчислення процесуальних строків. Продовження та поновлення процесуальних строків. Службові строки.

Судові виклики і повідомлення. Поняття та види судових повісток. Порядок вручення судових повісток. Розшук відповідача.

Судові витрати. Поняття і види судових витрат. Ціна позову. Судовий збір. Види витрат, пов'язані з розглядом справи. Повернення судового збору. Розподіл судових витрат між сторонами.

Заходи процесуального примусу. Поняття процесуального примусу. Підстави застосування заходів процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу.

## **Тема 5. Доказування та докази в цивільному судочинстві**

Доказування в цивільному судочинстві. Поняття доказування в цивільному процесі. Суб'єкт та предмет доказування. Засоби доказування. Факти, які не потребують доказування.

Докази в цивільному судочинстві: поняття, види, забезпечення. Поняття та види судових доказів. Належність і допустимість доказів. Оцінка доказів. Забезпечення доказів.

## **Тема 6. Позовне провадження**

Позов у цивільному процесі. Поняття позову і його елементи. Види позовів. Право на звернення до суду за судовим захистом. Зміна позову. Відмова від позову і визнання позову. Підстави та види забезпечення позову. Зустрічне забезпечення.

Письмові заяви учасників справи. Заяви по суті справи, їх види. Позовна заява, її зміст і форма. Заяви з процесуальних питань.

Відкриття провадження у справі. Процесуальний порядок пред'явлення позову. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви. Підстави для відмови у відкритті провадження у справі. Правові наслідки відкриття провадження у справі. Об'єднання та роз'єднання позовів.

Поняття, завдання та строки підготовчого провадження. Захист інтересів відповідача від позову. Відзив, заперечення та зустрічний позов. Порядок проведення підготовчого засідання.

Врегулювання спору за участю судді.

Процесуальний порядок судового розгляду. Відкладення розгляду справи та перерва в її розгляді. Зупинення провадження по справі. Закриття провадження у справі. Закінчення справи без винесення судового рішення.

## **Тема 7. Рішення суду першої інстанції**

Поняття та види рішень суду. Вимоги, яким повинно відповідати судові рішення. Зміст судового рішення. Усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив. Законна сила судового рішення. Ухвали суду першої інстанції.

## **Тема 8. Заочний розгляд справи**

Умови та порядок заочного розгляду справи. Зміст та законна сила заочного рішення. Порядок перегляду заочного рішення. Скасування та оскарження судового рішення.

## **Тема 9. Наказне провадження**

Сутність наказного провадження. Підстави для видачі судового наказу. Порушення наказного провадження. Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу. Судовий наказ як процесуальний акт і процесуальний документ. Скасування судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві.

## **Тема 10. Окреме провадження**

Загальна характеристика окремого провадження, його особливості. Справи про зміну правового статусу фізичної особи та встановлення фактів, що мають юридичне значення. Справи про визнання або відновлення неоспорюваних суб'єктивних прав. Справи про застосування встановлених законом заходів щодо захисту прав та законних інтересів.

### **Тема 11. Апеляційне провадження**

Право апеляційного оскарження: суб'єкти та особливості реалізації. Об'єкти апеляційного оскарження. Строки апеляційного оскарження. Форма і зміст апеляційної скарги. Порядок подання та прийняття апеляційної скарги до розгляду.

Відкриття апеляційного провадження. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги. Підстави для відмови у відкритті апеляційного провадження. Відзив на апеляційну скаргу, приєднання до апеляційної скарги, доповнення, зміна апеляційної скарги або відкликання її або відмова від неї.

Підготовка розгляду справи апеляційним судом. Межі та порядок розгляду справи апеляційним судом. Порядок розгляду апеляційної скарги, що надійшла до суду апеляційної інстанції після закінчення апеляційного розгляду справи. Повноваження апеляційного суду. Ухвала та постанова суду апеляційної інстанції, їх зміст. Окрема ухвала апеляційного суду. Законна сила постанови і ухвали суду апеляційної інстанції.

### **Тема 12. Провадження в касаційній інстанції**

Поняття та значення касаційного провадження. Право та строк касаційного оскарження. Порядок подання, форма та зміст касаційної скарги.

Відкриття касаційного провадження у справі. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги. Підстави для відмови у відкритті касаційного провадження у справі. Відзив на касаційну скаргу, приєднання до касаційної скарги, доповнення, зміна касаційної скарги або відкликання її та відмова від неї.

Підготовка справи до касаційного розгляду, попередній розгляд справи. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції. Попередній розгляд справи. Процесуальний порядок та строк розгляду справи судом касаційної інстанції.

Повноваження суду касаційної інстанції. Порядок прийняття постанов судом касаційної інстанції. Постанова суду касаційної інстанції, її зміст. Окрема ухвала касаційного суду.

### **Тема 13. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами**

Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Строк подання заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Форма і зміст заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або



виключними обставинами. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Розгляд заяви.

#### **Тема 14. Звернення судових рішень до виконання**

Виконання судових рішень як частина цивільного процесу. Органи примусового виконання судових рішень. Повноваження суду у виконавчому провадженні. Особи, які беруть участь у виконавчому провадженні, їх права та обов'язки. Правовий статус осіб, які сприяють здійсненню виконавчих дій.

Виконавчі документи. Порядок видачі виконавчих листів. Видача дубліката виконавського листа або судового наказу. Строки пред'явлення виконавчого документа до виконання. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.

Відкриття виконавчого провадження. Відкладення виконавчих дій. Зупинення, припинення, закінчення виконавчого провадження. Повернення виконавчого документа. Заходи примусового виконання.

Поворот виконання судових рішень.

Судовий контроль за виконанням судових рішень, його правова природа.

#### **Тема 15 . Відновлення втраченого судового провадження**

Поняття втрати судового провадження. Процесуальний порядок відновлення втраченого судового провадження. Рішення суду про відновлення втраченого судового провадження.

### **ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
3. Закон України «Про безоплатну правничу допомогу» від 02 червня 2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
4. Закон України «Про судовий збір» від 08 липня 2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>
5. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02 червня 2016 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
6. Васильєв С.В. Цивільний процес. Підручник. Київ: Алерта. 2019. 506 с.
7. Теоретичні проблеми цивільного процесуального права: Підручник / М.М.Ясинок, М.П.Курило, О.В.Кіріяк, Ю.В.Білоусов, О.О.Кармаза, С.І.Запара та ін.; За заг. ред. д.ю.н. професора М.М. Ясинка. К.: Алерта. 2016.
8. Ткачук О. С. Проблеми реалізації судової влади у цивільному судочинстві: монографія. Х.: Право. 2016. 600 с.
9. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / В. В. Комаров, К. В.Гусаров, Н. Ю. Сакара та ін. ; за ред. В. В. Комарова. Х. : Право, 2016. 848 с.

10. Цивільний процес : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / [К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Х.: Право. 2017. 234 с.

11. Цивільний процес України : Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищих навчальних закладів / І. О. Ізарова, Р. Ю. Ханік-Посполітак. Київ: ВД «Дакор». 2018. 276 с.

12. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст]: наук.-практ. комент. / [Й. Г. Богдан та ін.]; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Акад наук вищ. шк. України М. М. Ясинка. Київ: Правова єдність: Алерта. 2018. 602 с.

## **ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ**

### **«КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»**

#### **Тема 1. Поняття, завдання та значення кримінального процесу**

Поняття кримінального процесу. Завдання кримінального процесу. Стадії кримінального процесу. Кримінальні процесуальні функції. Кримінальна процесуальна форма. Кримінальні процесуальні гарантії.

#### **Тема 2. Кримінальне процесуальне законодавство**

Поняття і структура кримінального процесуального законодавства. Поняття, види і структура кримінальних-процесуальних норм. Чинність кримінального процесуального закону в часі, просторі та щодо окремих осіб.

#### **Тема 3. Засади кримінального провадження**

Поняття, значення і система засад кримінального провадження. Верховенство права. Законність. Рівність перед законом і судом. Повага до людської гідності. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність. Недоторканність житла чи іншого володіння особи. Таємниця спілкування. Невтручання у приватне життя. Недоторканність права власності. Презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини. Свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї. Заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення. Забезпечення права на захист. Доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень. Змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості. Забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності. Публічність. Розумні строки. Мова, якою здійснюється кримінальне провадження.

#### **Тема 4. Суб'єкти кримінального провадження**

Поняття та класифікація суб'єктів кримінального провадження. Суд як суб'єкт кримінального провадження. Сторона обвинувачення. Сторона захисту. Потерпілий. Суб'єкти, що представляють інтереси інших осіб в кримінальному провадженні. Заявник, цивільний позивач, цивільний відповідач, свідок, перекладач, експерт, спеціаліст, секретар судового засідання, судовий розпорядник. Обставини, які виключають участь у кримінальному провадженні і є

підставами для відводів судді, слідчого судді, прокурора, слідчого, захисника, представника, перекладача, експерта, спеціаліста, секретаря судового засідання.

### **Тема 5. Доказування в кримінальному провадженні**

Поняття і значення доказів. Властивості доказів. Класифікація доказів. Кримінальне процесуальне доказування. Збирання доказів. Перевірка доказів. Оцінка доказів. Предмет доказування. Суб'єкти доказування.

### **Тема 6. Кримінальні процесуальні джерела доказів**

Поняття, предмет і значення показань свідка. Поняття, предмет, значення показань потерпілого. Поняття, предмет, значення показань підозрюваного. Поняття, предмет, значення показань обвинуваченого. Висновок експерта. Речові докази. Документи як джерела доказів.

### **Тема 7. Процесуальні дії та рішення. Процесуальні строки та витрати**

Кримінальні процесуальні рішення. Кримінальні процесуальні акти. Кримінальні процесуальні дії. Процесуальні строки. Процесуальні витрати.

### **Тема 8. Відшкодування (компенсація) шкоди у кримінальному провадженні, цивільний позов**

Відшкодування (компенсація) шкоди потерпілому. Цивільний позов у кримінальному провадженні. Відшкодування (компенсація) шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю.

### **Тема 9. Заходи забезпечення кримінального провадження**

Поняття, види заходів забезпечення кримінального провадження і підстави їх застосування. Виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід. Накладення грошового стягнення. Тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом. Відсторонення від посади. Тимчасовий доступ до речей і документів. Тимчасове вилучення майна. Арешт майна.

### **Тема 10. Запобіжні заходи**

Поняття, мета та підстави застосування запобіжних заходів. Види запобіжних заходів. Особисте зобов'язання. Особиста порука. Домашній арешт. Застава. Тримання під вартою. Затримання. Порядок обрання, зміни і скасування запобіжних заходів.

### **Тема 11. Досудове розслідування**

Досудове розслідування злочинів і кримінальних проступків. Підслідність. Об'єднання і виділення досудового розслідування. Місце проведення досудового розслідування. Строки досудового розслідування. Розгляд клопотань під час досудового розслідування. Ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення. Повідомлення про підозру.

## **Тема 12. Слідчі дії**

Поняття та загальні умови проведення слідчих (розшукових) дій. Допит. Пред'явлення для впізнання. Проникнення до житла чи іншого володіння особи. Обшук. Огляд. Огляд трупа. Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією. Слідчий експеримент. Освідування особи. Проведення експертизи. Отримання зразків для експертизи.

Загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії. Втручання у приватне спілкування. Аудіо-, відеоконтроль особи. Спостереження за особою, річчю або місцем. Контроль за вчиненням злочину. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження.

## **Тема 13. Зупинення досудового розслідування. Закінчення досудового розслідування**

Підстави та порядок зупинення досудового розслідування. Підстави та порядок закінчення досудового розслідування. Форми закінчення досудового розслідування. Закриття кримінального провадження. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.

## **Тема 14. Підготовче провадження**

Поняття та зміст стадії підготовчого судового засідання. Вирішення питань, пов'язаних із підготовкою до судового розгляду. Закінчення підготовчого провадження і призначення судового розгляду.

## **Тема 15. Загальні положення судового розгляду**

Загальні положення судового розгляду. Обов'язки присутніх у залі судового засідання. Межі судового розгляду. Зміна обвинувачення в суді. Висунення додаткового обвинувачення. Відмова від підтримання державного обвинувачення.

## **Тема 16. Розгляд справи в суді першої інстанції**

Підготовча частина судового засідання. Дослідження доказів. Судові дебати. Постановлення та проголошення судових рішень. Законність, обґрунтованість і вмотивованість судового рішення. Зміст вироку. Види вироків.

## **Тема 17. Провадження в суді апеляційної інстанції**

Поняття, риси та значення апеляційного провадження. Порядок і строки апеляційного оскарження. Порядок апеляційного розгляду. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги. Судові рішення суду апеляційної інстанції.

## **Тема 18. Провадження в суді касаційної інстанції**

Суть, завдання і значення касаційного провадження. Строки, суб'єкти та порядок касаційного оскарження. Рішення, які можуть бути оскаржені в

касаційному порядку. Провадження в суді касаційної інстанції. Рішення суду касаційної інстанції.

### **Тема 19. Особливі порядки кримінального провадження**

Кримінальне провадження на підставі угод. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення. Кримінальне провадження щодо неповнолітніх. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Кримінальне провадження, яке містить державну таємницю. Відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження. Спрощене провадження щодо кримінальних проступків.

### **Тема 20. Виконання судових рішень**

Порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні. Звернення судового рішення до виконання. Відстрочка виконання вироку. Порядок вирішення судом питань, пов'язаних із виконанням вироку.

### **Тема 21. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження**

Загальні засади міжнародного співробітництва. Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція). Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб.

## **ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Кримінальний процесуальний кодекс: Законі України від 13.04.2012 року. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#top](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#top)
2. Кримінальний процес: навч. посіб. для підготовки до іспиту / О.В. Капліна, М.О. Карпенко, В.І. Маринів та ін. Х.: Право. 2016. 288 с.
3. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с.
4. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 2. 616 с.
5. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навч. посіб. / Л. Д. Удалова, М. А. Макаров, Ю.І. Азаров, С. О. Заїка, О. В. Кубарева, О. В. Римарчук, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, А. В. Форостяний, О. Ю. Хабло. Видання 5-те, переробл. і доповн. Київ. 2020. 497 с.
6. Кримінальний процес: підруч. / кол. авт. ; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, доц. В. М. Федченко. 3-є вид., доп. і перероб. У 2-х ч. Ч. 1 «Досудове провадження». Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2022. 544 с.
7. Кримінальний процес України: у питаннях і відповідях: навч. посіб. / за заг. ред. д-ра юрид. наук Т.Г. Фоміної. Харків: ХНУВС. 2021. 300 с.

8. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України / За редакцією С. В. Ківалова та С. І. Кравченко. Одеса: Фенікс. 2020. 924 с.

9. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. Станом на 12 квітня 2024 року / За заг. ред. Стратонова В. М. Київ: Видавничий дім «Професіонал». 2024. 1336 с.

## **КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ**

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у ТОВ "Харківський університет".